

Investigating the mediating role of self-esteem in the relationship between attachment styles and emotional disability among married female education employees

Sima Bozorgmehr*

Department of Psychology, Bojnourd branch Islamic Azad University, Bojnourd, Iran.

Hamed Jajarmi

Astan Mehr Razavi Consulting Center, Mashhad, Mashhad, Iran.

Jafar Nouri

Ph.D in Psychology, Department of Psychology, Mashhad teacher training university. Shahid Beheshti branch, Mashhad, Iran.

Article History

Received: 22 May, 2025

Revised: 2 August, 2025

Accepted: 11 September, 2025

Keywords

Attachment Styles,
Self-esteem,
Emotional inability,
Female education
employees.

Abstract

The aim of this study was to determine the mediating role of self-esteem in the relationship between attachment styles and emotional disability of married female education employees of District 7 of Mashhad. This research was a structural equation. Also, its sampling method was available in a way that 210 married women were educated in District 7 of Mashhad. The Rosenberg Self-Esteem Questionnaire, Toronto Emotional Disability, and Collins and Reed Attachment Styles were used to collect data. Also, research for data analysis using path analysis correlation method in structural equation modeling (SEM) has been used. After modifying the model, it was shown that avoidant attachment style has a significant relationship with self-esteem and emotional disability as well as self-esteem with emotional disability. Also, avoidant attachment style reduces self-esteem and increases emotional disability, and also reduces self-esteem reduces emotional disability.

Published by Shandiz Institute of Higher Education

How to cite this article:

Bozorgmehr, S., Jajarmi, H., & Nouri, J. (2025). Investigating the mediating role of self-esteem in the relationship between attachment styles and emotional disability among married female education employees. *Novel Explorations in Computational Science and Behavioral Management*, 3(1), ??-??

<https://doi.org/10.22034/necsbm.2025.525419.1123>

openaccess

Extended Abstract

Introduction

The study explores the mediating role of self-esteem in the relationship between attachment styles and emotional incapacity among married female employees working in the Department of Education in Mashhad. Emotional incapacity, often

referred to as alexithymia, has been defined as a personality construct characterized by difficulty in identifying and describing emotions, limited imaginative processes, and a tendency toward externally oriented thinking. This condition poses substantial challenges in interpersonal communication and family relationships,

* E-mail address: simakargar73@gmail.com

especially for women who play a central role in maintaining the health and stability of family systems. Previous research has highlighted significant associations between insecure attachment styles and alexithymia, yet the potential mediating effect of self-esteem within this relationship has remained underexplored. Addressing this gap, the present research focuses on clarifying how different attachment orientations influence self-esteem and, subsequently, emotional incapacity, offering insights relevant for both psychological theory and practical interventions in educational and family contexts.

Methodology

The research was conducted using a descriptive–correlational design with structural equation modeling (SEM) to test the hypothesized relationships among variables. The statistical population consisted of married female employees in District 7 of the Mashhad Department of Education, from which 210 participants were recruited through accessible sampling. Data collection was carried out using three standardized instruments: Rosenberg’s Self-Esteem Scale (1967), the Toronto Alexithymia Scale (1996), and the Collins and Read Attachment Style Questionnaire (1990). Each instrument had been previously validated for reliability and cultural applicability. Data were gathered electronically and analyzed through SPSS 20 and AMOS software. Descriptive statistics, Pearson’s correlation coefficients, and SEM path analysis were employed to test direct and indirect hypotheses. Particular attention was given to ensuring assumptions of normality and independence of observations, both of which were satisfied, allowing for the robust application of SEM techniques

Results and discussion

Findings indicated that avoidant and ambivalent attachment styles were significantly associated with both lower self-esteem and higher levels of alexithymia, whereas secure attachment displayed a negative relationship with emotional incapacity but no significant correlation with self-esteem. Path analysis confirmed that avoidant attachment negatively predicted self-esteem while positively

predicting emotional incapacity. Moreover, self-esteem itself exhibited a strong negative relationship with alexithymia, suggesting that individuals with higher self-esteem are less likely to experience difficulty in identifying and expressing emotions. The revised structural model demonstrated excellent fit indices, with goodness-of-fit statistics surpassing conventional thresholds, thereby supporting the hypothesized relationships. However, mediation tests through bootstrapping revealed that self-esteem did not significantly mediate the relationship between attachment styles and emotional incapacity, meaning that the direct associations between attachment orientations and emotional outcomes remained predominant. These findings underline that while self-esteem is crucial in predicting emotional incapacity, its role as a mediator in the attachment–alexithymia link is limited.

Conclusion

The implications of these results are twofold. First, they reinforce the theoretical position that insecure attachment orientations, particularly the avoidant style, substantially undermine emotional regulation capacities in adulthood. Second, they highlight the protective role of self-esteem in reducing vulnerability to alexithymia, though not necessarily as an explanatory bridge between attachment experiences and emotional functioning. Practically, the study emphasizes the importance of educational and counseling programs aimed at fostering secure attachment patterns and enhancing self-esteem among women in professional and familial contexts. Such interventions could contribute to improved emotional health, stronger interpersonal relationships, and better coping strategies in stressful environments. In conclusion, the study enriches the existing body of literature by clarifying the interplay among attachment styles, self-esteem, and alexithymia, and it suggests that promoting emotional awareness and self-regard in women may serve as a valuable pathway toward strengthening psychological resilience and family well-being.

بررسی نقش واسطه‌ای عزت‌نفس در رابطه بین سبک‌های دلبستگی و ناتوانی هیجانی کارکنان زن متاهل آموزش و پرورش

سیما بزرگمهر*

گروه روانشناسی، واحد بجنورد، دانشگاه آزاد اسلامی، بجنورد، ایران.

حامد جاجرمی

کارشناسی ارشد روانشناسی، مرکز مشاوره آستان مهر رضوی مشهد، مشهد، ایران.

جعفر نوری

دکترای روانشناسی، گروه روانشناسی، دانشگاه تربیت معلم مشهد، واحد شهید بهشتی، مشهد، ایران.

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تعیین رابطه بررسی نقش واسطه‌ای عزت‌نفس در رابطه بین سبک‌های دلبستگی و ناتوانی هیجانی کارکنان زن متاهل آموزش و پرورش ناحیه ۷ مشهد انجام گرفت. این پژوهش از نوع معادلات ساختاری بوده است. همچنین روش نمونه‌گیری آن به صورت در دسترس بوده که بر روی ۲۱۰ نفر از کارکنان زن متاهل آموزش و پرورش ناحیه ۷ شهر مشهد صورت گرفته است. از پرسشنامه عزت‌نفس روزنبرگ، ناتوانی هیجانی تورنتو و سبک‌های دلبستگی کولینز و رید برای جمع‌آوری اطلاعات استفاده شد. همچنین تحقیق برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش همبستگی تحلیل مسیر در مدل‌سازی معادلات ساختاری (SEM) به کار گرفته شده است. پس از اصلاح مدل، نشان داده شد که سبک دلبستگی اجتنابی با عزت‌نفس و ناتوانی هیجانی و همچنین عزت‌نفس با ناتوانی هیجانی رابطه معنادار دارند. همچنین سبک دلبستگی اجتنابی باعث کاهش عزت‌نفس و افزایش ناتوانی هیجانی می‌شود و همچنین کاهش عزت‌نفس باعث کاهش ناتوانی هیجانی می‌شود.

سابقه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۳/۰۱

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۶/۰۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۶/۲۰

کلیدواژه‌ها:

ناتوانی هیجانی

عزت‌نفس

سبک‌های دلبستگی

کارکنان زن متاهل آموزش و پرورش

Published by Shandiz Institute of Higher Education

استناد به مقاله:

بزرگمهر، سیما، جاجرمی، حامد و نوری، جعفر (۱۴۰۵). بررسی نقش واسطه‌ای عزت‌نفس در رابطه بین سبک‌های دلبستگی و ناتوانی هیجانی کارکنان زن متاهل آموزش و پرورش. کاوش‌های نوین در علوم محاسباتی و مدیریت رفتاری، ۴(۱)، ۰-۰.

<https://necsbm.shandiz.ac.ir>

doi <https://doi.org/10.22034/necsbm.2025.525419.1123>

openaccess

۱. مقدمه

عمده‌ترین مسائل کشورهاست. مطالعه کیفیت زندگی تمامی مردم جهان مهم است اما در این بین توجه به مشکلات زنان و کیفیت زندگی آنان می‌تواند در ارتقاء سلامت خانواده‌ها و کل جامعه تاثیرگذار باشد. یکی از مسائلی که نقش پررنگی در کیفیت زندگی و ارتباطات زنان با دیگران به خصوص همسر و خانواده

زنان نیمی از جمعیت هر جامعه‌ای را تشکیل می‌دهند و در عین حال دارای مشکلات و نیازهایی هستند. رفع نیازها و مشکلات آنها و ارائه راهکارهای مناسب برای بهبود وضعیت زندگی آنها، از

دارد. افراد دارای سبک دلبستگی ناایمن، در مقایسه با ایمن‌ها سطوح پایین‌تری از عواطف مثبت را تجربه می‌کنند و در مدیریت استرس، اضطراب، افسردگی و سایر عواطف منفی، ناتوانی نشان می‌دهند (بشارت، ۲۰۱۰). عزت‌نفس یکی از عوامل تعیین‌کننده رفتار در انسان به شمار می‌رود. در حقیقت برداشت و قضاوتی که افراد از خود دارند و تعیین‌کننده چگونگی برخورد آن‌ها با مسائل مختلف است.

با توجه به مسائل گفته شده و اهمیت ناتوانی‌هیجانی در کیفیت زندگی و سلامت روان زنان، با توجه به ابهامات پژوهشی در راستای روشن‌سازی عوامل موثر بر ناتوانی‌هیجانی، در این پژوهش برآنیم با بررسی نقش واسطه‌ای عزت‌نفس در رابطه با سبک‌های دلبستگی و ناتوانی‌هیجانی کارکنان زن متاهل را بررسی نماییم.

۲. مبانی نظری

ناتوانی‌هیجانی یا آلکسی تایمی سازه‌ای عبارتست از ناتوانی در پردازش شناختی اطلاعات هیجانی و تنظیم هیجان‌ها (تیلور^۷، ۱۹۸۹؛ به نقل از حشمتی و همکاران، ۱۳۸۹).

ناتوانی‌هیجانی از ترکیب دو لغت Lexis (بیان کردن) و Thymos (احساسات) تشکیل شده است و به معنای فقدان ابزار احساسات است. آلکسی تایمی، یک اختلال نیست بلکه یک صفت در نظر گرفته شده است.

این سازه متشکل است از دشواری در شناسایی احساسات، دشواری در توصیف احساسات جهت‌گیری فکری بیرونی. این مشخصه‌ها که سازه ناتوانی‌هیجانی را تشکیل می‌دهند بیانگر نقایصی در پردازش شناختی و تنظیم هیجان‌ها می‌باشند. از دیدگاه علوم شناختی، هیجان‌ها به عنوان دسته‌ای از طرحواره‌های مبتنی بر پردازش اطلاعات شناخته می‌شوند که شامل فرایندها و تجسم‌های نمادین و غیرنمادین هستند. افرادی که به ناتوانی-هیجانی مبتلا می‌شوند قادر به تشخیص و تمیز دادن، هیجان‌های خود نیستند و نمی‌توانند افکار و احساسات خود را درک و توصیف کنند و در نتیجه این ناتوانی‌ها استرس و فشار بر آنها مستولی می‌شود (لی و همکاران^۸، ۲۰۱۰؛ به نقل از حیدری و نامجو سنگری، ۱۳۹۱).

بی‌شک می‌توان گفت عدم توانایی در ابراز و بیان احساسات عاملی است که پایه‌گذار بسیاری از مسائل و مشکلات در بین خانواده می‌باشد، این مشکلات می‌تواند بین والدین و فرزندان و یا بین زوجین نمود پیدا کند و زندگی را آنچنان به کام اعضای خانواده

خویش دارد، کنترل، شناخت و بروز هیجان‌اتشان است. در این خصوص ناتوانی‌هیجانی^۱ مفهومی است که به این موضوع اشاره می‌نماید. اینکه افراد نمی‌توانند خواسته‌های خود را بیان نمایند. ناتوانی‌هیجانی یکی از پیچیده‌ترین و مهم‌ترین جنبه‌های زندگی را تشکیل می‌دهد و یک ساختار شخصیتی است که به عنوان یک ناتوانی بی‌نشانه بالینی در شناسایی و توصیف هیجان‌ها و احساسات فردی توصیف می‌شود. از ویژگی‌های اصلی ناتوانی-هیجانی می‌توان اختلال در آگاهی عاطفی، در دلبستگی اجتماعی و در رابطه میان فردی را نام برد. علاوه بر این، افراد مبتلا به ناتوانی‌هیجانی دچار دشواری در تشخیص و درک احساسات دیگران نیز هستند که نموده‌های آن در نهایت به عنوان واکنش‌های غیرهمدلانه یا واکنش‌های احساسی غیر تاثیرگذار تعبیر می‌شوند که این مورد برای خانم‌ها بسیار آسیب‌زا می‌باشد. در اکثر زنان دریافت هیجان و بروز هیجان یک روند مثبت، لذت-بخش و در عین حال پیچیده است و اگر فرد دچار ناتوانی‌هیجانی باشد توسط عوامل متعدد تحت تاثیر قرار می‌گیرد. بطور کلی افرادی که به ناتوانی‌هیجانی مبتلا می‌شوند قادر به تشخیص و تمیز دادن هیجان‌های خود نیستند و نمی‌توانند افکار و احساسات خود را درک و توصیف کنند (لی و همکاران^۲، ۲۰۱۰).

با توجه به مطالب عنوان شده و اهمیت ناتوانی‌هیجانی زنان در سلامت روان و جسم، رابطه ناتوانی‌هیجانی توسط پژوهشگران با متغیرهای متفاوتی بدست آمده است. در پژوهش‌های هاویلاند، وارن و ریگز^۳ (۲۰۰۰)؛ تیلور، باگی و پارکر^۴ (۱۹۹۷)؛ ارتباط مثبت و معناداری بین ناتوانی‌هیجانی و سبک‌های دلبستگی وجود داشته است. دلبستگی عبارت است از پیوند عاطفی عمیقی که با افراد خاص در زندگی خود برقرار می‌کنیم، طوری که باعث می‌شود وقتی با آنها تعامل داریم، احساس نشاط و شغف کرده و به هنگام استرس از اینکه آنها را در کنار خود داریم، احساس آرامش کنیم. تحقیقات انجام شده در مورد دلبستگی نشان دهنده تاثیر تجارب اولیه دلبستگی بر ارتباطات اولیه شخصی، افزون بر راهبردهای تنظیم هیجان‌ها در بزرگسالی است (گلدبرگ^۵، ۱۹۹۱). فاکانیسی و همکاران^۶ (۱۹۹۹) در تحقیق بر روی دانشجویانی که دارای نامادری بودند خصایص ناتوانی‌هیجانی را در آن‌ها ملاحظه کردند. مهم‌ترین یافته این تحقیق آن بود که ارتباطات ضعیف والدین با دشواری در تعیین عواطف، همبستگی

¹ Emotional incapacity

² Lee et al.

³ Howland, Warren and Riggs

⁴ Taylor, Bugby and Parker

⁵ Goldberg

⁶ Facanishi et al.

⁷ Taylor

⁸ Lee, Yu, Chu, Kooh and Kim

دل‌بستگی نایمن در ارتباط می‌باشد. شواهد تجربی وجود دارد که نشان می‌دهد دل‌بستگی مادرانه در دوران نوزادی و کودکی نقش مهمی در رشد ناتوانی هیجانی دارد، به علاوه بررسی رابطه بین ناتوانی هیجانی و اختلال در پیوند والدینی در درمان روان‌تحلیل‌گری مشاهده شده است. بر اساس برخی از مطالعات، خانواده‌های که در دوران کودکی فرزندان‌شان بیانگری ضعیفی دارند، این کارشان با ایجاد ناتوانی هیجانی در افراد بزرگسالی فرزندان‌شان در ارتباط می‌باشند (گاتمن و آلپورتل^۱، ۲۰۰۲). دریافت عاطفه کم و دریافت بیش محافظت‌گری که توسط هر یک از والدین نشان داده شود، با درجاتی از ناتوانی هیجانی در ارتباط می‌باشد. این نتیجه در مطالعه‌ای بدست آمد که بر روی کودکان خواسته و یا ناخواسته و یا خانواده‌هایی که فرزندان زیادی داشتند، انجام شد.

برخی از نویسندگان پیشنهاد می‌کنند که ناتوانی هیجانی ممکن است یک سازه فرهنگی باشد. در بررسی یک نمونه دانش‌آموزان کانادایی، دانش‌آموزانی که نژاد چینی داشتند، بیشتر از دانش‌آموزان آن‌گولایی - سلتیکی و اروپایی‌ها در شاخص‌های ناتوانی-هیجانی نمرات بالایی کسب می‌کردند. این نتایج نشان‌دهنده و منعکس‌کننده فرایند فرهنگی-اجتماعی می‌باشد. لی و همکاران (۲۰۰۲) یک تفاوتی را در سطح ناتوانی هیجانی بین مردم آسیا و غربی‌ها فرهنگ این دو گروه از مردم، دریافت و بیان کرد که فرهنگ می‌تواند بر توانایی و شناسایی و ارتباطات هیجانی و عاطفی تاثیر بگذارد. به هر حال، آنها فرض کردند که جنسیت و اجتماعی کردن هیجان والدینی بر ناتوانی هیجانی تاثیر می‌گذارد آن‌ها بیان کردند که در فرهنگ غرب به نیت فرهنگ آسیایی‌ها در رایج است که والدین عاطفه‌های مثبت خود را به صورت کلامی بیان کنند و عاطفه فیزیکی از خود نشان دهند. به علاوه بیان شده است که مردها کمتر بیان عاطفه به صورت فیزیکی را از والدین خود یاد می‌گیرند.

افراد در جوامع امروزی برای برقراری، حفظ و ارتباط صمیمی و درک احساسات از جانب دیگران با مشکلات فراوانی درگیرند در حقیقت این معضل سبب پریشانی در روابط بین‌فردی شده است (حمیدی، ۱۳۸۶). تحقیقات انجام شده نشان دهنده تاثیر تجارب اولیه دل‌بستگی بر ارتباطات اولیه‌ی شخصی است (گلد برک، ۱۹۹۱).

پیدایش دل‌بستگی و رشد آن را می‌توان از دیدگاه‌های روان‌تحلیل‌گری، کردار شناسی و رفتارگرایی بررسی نمود. همه

تلخ می‌کند که بعضاً، صرف عدم توانایی در بیان احساسات و عواطف، پایه‌گذار عاملی خانمان سوز به نام طلاق می‌شود و خانواده‌ها را در شرف از هم گسستگی و فروپاشی قرار می‌دهد. ویژگی‌های زندگی اجتماعی و لزوم تعامل با دیگران، کاربرد بسیاری از هیجان‌ها را که روزگاری از بهترین و در دسترس‌ترین ابزارهای بشری بودند، تحت‌الشعاع خود قرار داده است. در جامعه متمدن امروزی ماهیت مشکلاتی که برای بشر به وجود می‌آید، متفاوت از نوع مشکلاتی است که انسان‌های اولیه با آنها روبه‌رو بوده‌اند. برخورد‌های هیجانی و انفعالی شدید اساساً بیانگر نوعی فقدان یا بد تنظیمی هیجان‌هاست. به همین صورت آسیب در ظرفیت‌های پردازش هیجانی و تنظیم هیجانی مبتنی بر ناتوانی هیجانی، ممکن است یک عامل خطر احتمالی برای انواع بیماری‌های پزشکی و روانپزشکی از جمله اختلالات سایکوتیک^۱ در قرن حاضر که عصر فشار روانی نامیده می‌شود، توانایی کنترل هیجان‌های ناگوار، در سلامت هیجانی، اهمیت خاصی دارد. افرادی که دچار ناتوانی هیجانی می‌باشند، سردی در روابط و عدم ابراز وجود بیشتر و استرس بیشتری را نشان می‌دهند و کسانی که در درک و تشخیص عواطف دچار ناتوانی هیجانی نیستند. در هنگام روی دادن وقایع استرس‌زا، استرس کمتری را تجربه و تحمل می‌کنند. تحقیقات حاکی از رابطه منفی استرس با دل‌بستگی ایمن و رابطه مثبت استرس با دل‌بستگی‌های اجتنابی و دوسوگرا هستند (کانلی و دنی^۲، ۲۰۰۷؛ لین، ژائو و یان^۳، ۲۰۰۵). در نتیجه می‌توان گفت گفت هیجان‌ها، دل‌بستگی‌ها و استرس‌ها، اعم از مثبت و منفی و نحوه برخورد با آنها، از اهمیت بالایی برخوردارند.

ناتوانی هیجانی با الگوهای پرورش کمبود در ارتباط می‌باشد اگر مراقبت‌کنندگان اولیه به حالت‌های عاطفی و هیجانی نوزاد به درستی پاسخ ندهند، کودک راه‌های معیوبی را برای تنظیم کردن هیجان‌ها خود یاد می‌گیرد و به سایر افراد نیز مرتبط می‌کند. نتایج تحقیقات نشان می‌دهد که کودکان که سبک دل‌بستگی ایمن دارند خیلی زود عاطفه، روان‌شناختی، شناخت و زبان تنظیم هیجان را به دست می‌آورند. در مقابل این کودکان، کودکانی که سبک دل‌بستگی نایمن دارند، به طور کامل نمی‌توانند حالت‌های درونی خودشان را بیان کنند و در استفاده از کلمات هیجانی و شناختی مشکل دارند. او پیشنهاد کرده است که، ناتوانی هیجانی ممکن است پیامد کاهش رشد زبان درونی باشد که با سبک

¹ Psychotic disorders

² Conley and Danny

³ Lin, Zhao and Yan

این نظریه‌های تحولی به گونه‌ای به رابطه اولیه کودک - مادر و تأثیر سازنده یا مخرب آن بر هیجانات، عواطف و رفتار و در مجموع شخصیت کودکی و بزرگسالی افراد تأکید داشته‌اند. رابطه مادر - کودک مهم‌ترین اصلی است که در رشد شخصیت انسان مورد تأکید اکثر روانشناسان قرار گرفته است. در نظریات مختلف روانشناسی جهت توصیف روابط والد- فرزند اصطلاحات مختلفی به کار گرفته شده است: روابط موضوعی، وابستگی و دلبستگی. اگر چه این واژه‌ها مترادف نیستند؛ اما در معنی حدودی با یکدیگر همپوشی دارند؛ هر چند هر یک از این کلمات در فرمول‌بندی نظری خود مفهوم ویژه‌ای دارند (بشارت، ۱۳۸۷). با توجه به این که سبک‌های دلبستگی زندگی آینده فرد را رقم می‌زند و در مواردی مانند روابط بین‌فردی، روابط درون‌فردی (خودپنداره^۱)، مهارت‌های اجتماعی، مقابله تنیدگی‌ها، سازگاری زناشویی، اضطراب و تجارب اضطرابی و برخی موارد دیگر مداخله کرده و تأثیر می‌گذارد؛ اهمیت مسأله به طور کلی روشن می‌گردد که به چند مورد پرداخته شده است.

۱- کنش متقابل و رابطه عاطفی بین مادر و نوزاد، به روابط اجتماعی کودک در آینده شکل نحوه برخورد مادر با کودک در چگونگی اجتماعی شدن و کسب مهارت‌های اجتماعی فرزند تأثیر می‌گذارد؛

پژوهش‌ها به این امر اشاره دارند که اگر شیوه فرزندپروری مادر در چند ماه اول زندگی به صورتی باشد که فرزندش را به صورت «دلبسته ایمن» پرورش دهد، بسیاری از مشکلاتی که افراد در بزرگسالی مانند ناسازگاری زناشویی، طلاق، برقراری ارتباط با دیگران، عقب افتادگی تحصیلی تجربه می‌کنند نخواهند داشت.

۲- افرادی که از سبک دلبستگی ایمن برخوردارند، دارای هوش- هیجانی بالایی بوده و می‌توانند به مدیریت هیجان‌ها پرداخته و به تصمیم‌گیری‌های موثر در زندگی دست زده و توان مقابله با تنیدگی‌ها را به طور اثربخش داشته باشند. به اعتماد گلن، بهره هوش سنتی یا IQ می‌تواند فقط ۲۰ درصد از موفقیت فرد را ۸۰ درصد مابقی از هوش هیجانی یا EQ است (ماسن و همکاران^۲، ۲۰۰۰، ترجمه یاسایی، ۱۳۹۰).

۳- در رابطه ذاتی میان رفتار دلبستگی و تنیدگی، دلبستگی ایمن به عنوان یک عامل محافظت‌کننده اساسی که منجر به ارزیابی مثبت و راهبردهای مقابله‌ای سازنده می‌شود در نظر گرفته شده است. برعکس، دلبستگی نایمن به عنوان یک عامل خطر ساز بنیادین در نظر گرفته شده است که منجر به ارزیابی منفی در

راهبردهای مقابله‌ای کمتر مفید و سازنده می‌شود. ۴- با توجه به اهمیت آموزش و پرورش در زندگی افراد ضروری است که متولیان امر تدابیری اتخاذ کنند که اولاً اولیا دانش‌آموزان در جریان شیوه‌های فرزندپروری به صورت دلبسته ایمن قرار بگیرند و ثانیاً خود دانش‌آموزان را از نظر هوش هیجانی پرورش دهند، دانش‌آموزان در رسیدن به اهداف خود در زندگی پیشرفت کرده و توانایی مواجهه با مخاطرات زندگی و توانایی تصمیم‌گیری اثربخش را کسب کرده و حتی اختلالات رفتاری آنها کاهش پیدا خواهد کرد (ماسن و همکاران، ۲۰۰۰؛ ترجمه یاسایی، ۱۳۹۰).

کر اپرا، گوری، کانلا و سیمونلی^۳ (۲۰۱۴) در پژوهشی تحت عنوان روابط بین الکسی‌تایمیا، افسردگی، سبک‌های دلبستگی و استراتژی‌های مقابله در بین زنان خشونت دیده و زنان خشونت ندیده نشان دادند میانگین ناتوانی هیجانی در بین زنان خشونت دیده (۹/۵۲) و در بین زنان خشونت ندیده (۵۰/۱۹) بود. بین هر دو گروه در افسردگی و ناتوانی هیجانی رابطه معنادار مشاهده گردید. همچنین بین افسردگی و دلبستگی هر دو گروه رابطه معنادار مشاهده شد.

بشارت^۴ (۲۰۰۹) در پژوهشی تحت عنوان سبک‌های دلبستگی و ناتوانی هیجانی نشان داد که احساسات ناامنی در روابط دلبستگی، نقص و نارسایی در شناسایی و ابراز هیجان‌ها را پیش‌بینی می‌کند.

۳. روش تحقیق

در این پژوهش به تجزیه و تحلیل سیستماتیک داده‌های چند متغیره برای اندازه‌گیری ساختارهای نظری (متغیرهای پنهان) و روابط میان آنها پرداختیم. روش پژوهش توصیفی، از نوع همبستگی و در قالب تحلیل مسیر در مدل‌سازی معادلات ساختاری (SEM)^۵ انجام شد.

۱.۳. جامعه آماری

جامعه آماری شامل کارکنان زن متاهل آموزش و پرورش ناحیه ۷ مشهد بود.

۲.۳. نمونه و روش نمونه‌گیری

روش نمونه‌گیری به صورت در دسترس و با توجه به مدل معادلات ساختاری، حجم نمونه به ازاء هر مسیر ۳۰ نفر بود. بنابراین حجم نمونه ۲۱۰ نفر از کارکنان زن متاهل آموزش و پرورش شهر مشهد بود و پرسشنامه‌ها به صورت الکترونیکی جهت تکمیل به ایشان

³ Choir of Opera, Gori, Canla and Simonelli

⁴ Bashart

⁵ Structural Equation Modeling

¹ Self-concept

² Masson et al.

ارائه شد.

۳.۳. ویژگی‌های جمعیت شناختی نمونه

در این کار پژوهش با توجه به اهداف تحقیق به منظور جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز از پرسشنامه ویژگی‌های فردی شامل: سن، تحصیلات و جنس برای نمونه آماری استفاده شد که در جدول ۱ آورده شده است.

جدول ۱- ویژگی‌های جمعیت شناختی نمونه آماری

سن	فراوانی	درصد
۲۰ تا ۳۰ سال	۹۳	44/4
۳۱ تا ۴۰ سال	۸۴	۴۰٪
۴۱ تا ۵۰ سال	۲۹	13/8
۵۱ تا ۶۰ سال	۴	1/9
تعداد فرزند		
بدون فرزند	۴۰	۱۹٪
۱	۷۳	34/8
۲	۶۵	۳۱٪
۳	۳۲	15/2
تحصیلات		
دیپلم	۷۲	34/3
فوق دیپلم	۸	3/8
کارشناسی	۹۵	45/2
کارشناسی ارشد	۳۱	14/8
دکتری	۴	1/9
کل	۲۱۰	۱۰۰٪

۴.۳. ابزارهای جمع‌آوری داده

۱.۴.۳. پرسشنامه عزت‌نفس روزنبرگ^۱ (۱۹۶۷)

در این پژوهش، عزت‌نفس از طریق آزمون شاخص عزت‌نفس روزنبرگ (۱۹۶۷) که عزت‌نفس کلی و ارزش شخصی را اندازه می‌گیرد مورد سنجش قرار خواهد گرفت. آزمون شامل ۱۰ گویه است و در انتخاب گزینه‌های آن بر اساس مقیاس لیکرت چهار درجه‌ای از کاملاً موافق تا کاملاً مخالف می‌باشد. دامنه نمرات این مقیاس از ۱۰ تا ۴۰ است که نمرات بالاتر نشان‌دهنده عزت‌نفس بالاتری است. ۵ عبارت آن به شکل مثبت (گویه‌های شماره ۱ تا ۵) و ۵ عبارت دیگر به صورت منفی (گویه‌های شماره ۶ تا ۱۰) است. شیوه نمره‌گذاری این مقیاس به این ترتیب است: سوالات ۱ الی ۵، کاملاً مخالفم: صفر، مخالفم: ۱، موافقم: ۲، و کاملاً موافقم

دارای نمره ۳ می‌باشد. همچنین در سوالات ۶ الی ۱۰، کاملاً موافقم: صفر، موافقم: یک، مخالفم: ۲، و کاملاً مخالفم دارای نمره ۳ می‌باشد. روزنبرگ بازپدیدآوری مقیاس را ۰/۹ و مقیاس‌پذیری آن را ۰/۷ گزارش کرده است. ضرایب آلفای کرونباخ برای این مقیاس در نوبت اول ۰/۸۷ برای مردان و ۰/۸۶ برای زنان و در نوبت دوم ۰/۸۸ برای مردان و ۰/۸۷ برای زنان محاسبه شده است (ماکیکانگاس و همکاران^۲، ۲۰۰۴). همبستگی آزمون مجدد در دامنه ۰/۸۸-۰/۸۲ و ضریب همسانی درونی یا آلفای کرونباخ در دامنه ۰/۸۸-۰/۷۷ قرار دارد. این مقیاس از روایی رضایت بخشی (۰/۷۷) برخوردار است. همچنین همبستگی بالایی با پرسشنامه ملی نیویورک و گاتمن در سنجش عزت نفس دارد، لذا روایی محتوای آن نیز مورد تایید است.

۲.۴.۳. پرسشنامه ناتوانی هیجانی تورنتو^۳ (۱۹۹۶)

این پرسشنامه توسط ریف، استروالد و نزوگت^۴ (۲۰۰۵) ساخته شده است. این پرسشنامه ۲۰ سوال دارد و سه زیر مقیاس ناتوانی در شناسایی احساسات (۷ ماده)، دشواری در توصیف احساسات (۵ ماده)، و تفکر عینی (۸ ماده) را در اندازه‌های ۵ درجه‌ای لیکرت از نمره ۱ (کاملاً مخالف) تا نمره ۵ (کاملاً موافق) می‌سنجد. یک نمره کل نیز از جمع نمره‌های سه زیر مقیاس برای ناتوانی هیجانی کلی محاسبه می‌شود که با مقیاس لیکرت سه درجه‌ای (کاملاً، تا حدودی، و به هیچ وجه) پاسخ داده می‌شود و سه عامل ناتوانی در شناسایی احساسات، ناتوانی در توصیف احساسات و سبک تفکر عینی را مورد ارزیابی قرار می‌دهد.

نمره‌گذاری این پرسشنامه اینگونه خواهد بود: ناتوانی در شناسایی احساسات: ۱، ۳، ۶، ۷، ۹، ۱۳، ۱۴ نمره این خرده مقیاس بین ۲۱-۷ می‌باشد. ناتوانی در بیان احساسات: ۲، ۴، ۱۱، ۱۲، ۱۷، نمره این خرده مقیاس ۱۵-۵ می‌باشد. سبک تفکر عینی: ۵، ۸، ۱۰، ۱۵، ۱۶، ۱۸، ۱۹، ۲۰ نمره این خرده مقیاس بین ۲۴-۸ می‌باشد. در این مقیاس سوال‌های ۴، ۱۰، ۱۸، ۱۹ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شود. روایی همزمان مقیاس ناتوانی هیجانی بر حسب همبستگی بین زیرمقیاس‌های این آزمون و مقیاس‌های هوش-هیجانی، بهزیستی روانشناختی و درماندگی روانشناختی بررسی و مورد تأیید قرار گرفته است. نتایج ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که بین نمره آزمودنی‌ها در مقیاس ناتوانی هیجانی کل با هوش هیجانی، بهزیستی روانشناختی و درماندگی شناختی،

² Machikangas et al.

³ Toronto alexithymia questionnaire

⁴ Reef, Strawald & Neztg

¹ Rosenberg Self-Esteem Questionnaire

که امتیاز آنها در هر سه زیر مقیاس پایین است (کولینز و رید، ۱۹۹۰). ضریب پایایی بازآزمایی این آزمون برای هر یک از سه زیر مقیاس نزدیکی، وابستگی و اضطراب به ترتیب ۶۸٪، ۷۱٪، ۵۲٪ گزارش شده است. کولینز و رید (۱۹۹۰) نشان دادند که زیر مقیاس‌های نزدیک بودن (C)، وابستگی (D) و اضطراب (A) در فاصله‌ی زمانی ۲ ماه و حتی ۸ ماه پایدار ماندند. با توجه به اینکه مقادیر آلفای کرونباخ در تمامی موارد مساوی یا بیش از ۸۰٪ است، میزان قابلیت اعتماد بدست آمده بالا است. در ایران نیز میزان قابلیت اعتماد با استفاده از روش آزمون-آزمون مجدد به صورت همبستگی بین دو اجرا بر روی نمونه‌ای با حجم ۱۰۰ نفر آزمودنی، نتایج حاصل از دو بار اجرای این پرسشنامه با فاصله‌ی زمانی یک ماه از یکدیگر بیانگر آن بود که تفاوت بین دو اجرای مقیاس‌ها معنادار نبوده است و این آزمون در سطح ۹۵٪ قابل اعتماد است، اما با توجه به همبستگی بین نتایج دو اجرا، زیر مقیاس A قابل اعتمادترین (r=۰.۷۵) است و در درجه‌بندی زیر مقیاس C قابل اعتماد است (r=۰.۵۷) و D کمترین میزان قابلیت اعتماد را در بین این سه زیر مقیاس دارا بوده است (۰.۴۷). از سوی دیگر با محاسبه‌ی آلفای کرونباخ مشخص شد که زیر مقیاس اضطراب (A) بیشترین قابلیت اعتماد (۰.۷۴) و وابستگی (D) کمترین قابلیت اعتماد (۰.۲۸) را دارد و قابلیت اعتماد زیر مقیاس نزدیک بودن در حد متوسط (۰.۵۲) است که نتایج با بررسی از طریق بازآزمایی هماهنگ بوده است (کولینز و رید، ۱۹۹۰). پایایی این پرسشنامه در این مطالعه، بر پایه ضریب آلفای کرونباخ ۰.۷۲ تعیین گردید. برای سنجش روایی سوالات از تحلیل عاملی تاییدی استفاده شد و حاکی از روایی مناسب پرسشنامه است.

برای جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش، از ۳ پرسشنامه عزت-نفس روزنبرگ (۱۹۶۷)، ناتوانی هیجانی تورنتو (۱۹۹۶) و سبک-های دلبستگی کولینز و رید (۱۹۹۰) برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده شد. سوالات پرسشنامه‌ها در پرس لاین قرار گرفت و لینک پاسخگویی به گروه‌های آموزش و پرورش که با هماهنگی صورت گرفته بود فرستاده شد و از کارکنان زن متاهل گروه‌ها خواسته شد تا به سوالات مقیاس‌ها پاسخ دهند. کسب رضایت آگاهانه از افراد و اختیاری بودن شرکت در پژوهش، از جمله اصول اخلاقی رعایت شده در این پژوهش می‌باشد. بعد از تکمیل پرسشنامه‌ها، داده‌ها با استفاده از روش همبستگی تحلیل مسیر در مدل‌سازی معادلات ساختاری (SEM) تجزیه و تحلیل شد.

۵.۳. روش تجزیه تحلیل داده‌ها

همبستگی معنا دار وجود دارد. ضرایب همبستگی بین زیر مقیاس‌های ناتوانی هیجانی و متغیرهای بالا نیز معنی دار است. نتایج تحلیل عاملی تاییدی نیز وجود سه عامل ناتوانی در شناسایی احساسات، توصیف احساسات و تفکر عینی را در سه نسخه فارسی مقیاس ناتوانی هیجانی تایید کردند (بشارت، ۲۰۰۷). ضریب آلفای کرونباخ این مقیاس ۰.۷۵ بدست آمده و ضریب همبستگی خرده مقیاس این آزمون با چک لیست نشانه‌های روانی از ۰.۰۷ تا ۰.۴۸ گزارش شده است. ابوالقاسمی، حرفتی و رضایی (۱۳۹۰) در پژوهشی همبستگی مقیاس نارسایی هیجانی را با مقیاس آزار روانی (r= -۰.۳۴) و غفلت روانی (r= -۰.۲۰) معنی-دار بدست آوردند (p<۰.۰۱). پژوهشگر پایایی پرسشنامه را با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰.۸۳ بدست آورده است.

۳.۴.۳. پرسشنامه سبک دلبستگی کولینز و رید^۱ (۱۹۹۰)

این پرسشنامه در سال ۱۹۹۰ توسط کولینز و رید به منظور بررسی سبک‌های دلبستگی در بزرگسالان ساخته شد و در سال ۱۹۹۶ نیز مورد بازبینی قرار گرفت. هدف این پرسشنامه خود-ارزیابی از مهارت‌های ارتباطی و سبک رابطه‌ی صمیمانه شخص می‌باشد. دارای ۱۸ سوال است که پاسخ‌دهندگان در یک مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای میزان موافقت یا مخالفت خود را با هر یک از سوالات بیان می‌کنند. این پرسشنامه دارای سه زیر مقیاس وابستگی (D): که میزان اطمینان و تکیه کردن آزمودنی به دیگران را نشان می‌دهد، سوالات مربوطه: ۶، ۱، ۸، ۱۳، ۱۲، ۱۷ می‌باشد. زیر مقیاس نزدیکی (C): که میزان صمیمیت و نزدیکی عاطفی آزمودنی با دیگران را می‌سنجد، سوالات مربوطه: ۵، ۱۲، ۱۶، ۱۴، ۷، ۱۸ می‌باشد. زیر مقیاس اضطراب (A): که میزان نگرانی فرد از طرد شدن را مورد ارزیابی قرار می‌دهد و سوالات مربوطه: ۴، ۳، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۵ است. برای بدست آوردن نمرات مربوط به هر زیر مقیاس، مجموع امتیازات سوالات مربوط به آن بعد با هم جمع می‌شوند و برای بدست آوردن امتیاز کلی پرسشنامه، مجموع امتیازات همه سوالات با هم جمع می‌شوند. آزمودنی‌ها بر مبنای نتایج به دست آمده، در یکی از سه گروه دارای سبک دلبستگی ایمن، اضطرابی و اجتنابی جای می‌گیرند. سبک دلبستگی ایمن: افرادی که امتیاز آنها در زیر مقیاس نزدیکی و وابستگی بالاتر از متوسط و در زیر مقیاس اضطراب کمتر از متوسط است. سبک دلبستگی اضطرابی: افرادی که امتیاز آنها در زیر مقیاس اضطراب بالاتر از متوسط و در زیر مقیاس‌های نزدیکی و وابستگی متوسط است. سبک دلبستگی اجتنابی: افرادی

¹ Collinson Reed Attachment Style Questionnaire

سبک‌های دلبستگی	ایمن	۱			
	اجتنابی	-	۰/۲۲۲**	۱	
	دوسوگرا	-۰/۲۰۶**	۰/۴۶۳**	۱	
عزت نفس		۰/۰۹۴	-۰/۳۵**	-۰/۴۴۹**	۱
	ناتوانی هیجانی	-۰/۲۱**	۰/۲۷۹**	۰/۵۵**	-۰/۳۱۴**

** همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنی دار است

* همبستگی در سطح ۰/۰۵ معنی دار است

همانطور که در جدول ۳ قابل مشاهده است، سبک‌های دلبستگی اجتنابی و دوسوگرا با عزت نفس و ناتوانی هیجانی رابطه معناداری دارند و در نتیجه در مدل مفروض باقی می‌مانند ولی سبک دلبستگی ایمن با عزت نفس رابطه معناداری ندارد و از مدل مفروض حذف می‌شود.

۲.۵.۳. پیش فرض‌های آزمون استنباطی

جهت آزمون فرضیه (مدل) فوق، از روش آماری مدل سازی معادلات ساختاری استفاده شد. به منظور استفاده از این روش، ابتدا دو پیش فرض استقلال مشاهدات و نرمال بودن تک متغیره و چندمتغیره واریانس داده‌های وارد شده به مدل مورد بررسی قرار گرفت.

جهت بررسی پیش فرض استقلال مشاهدات از آزمون دوربین واتسون استفاده شد. این آزمون یکبار جهت بررسی متغیرهای مستقل روی متغیر میانجی و یکبار جهت بررسی متغیرهای مستقل و میانجی بر روی متغیر وابسته انجام گرفت که نتایج آن در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴- آماره دوربین واتسون جهت بررسی پیش فرض

استقلال مشاهدات

منبع	مقدار آماره دوربین واتسون
سبک‌های دلبستگی اجتنابی و دوسوگرا ← عزت نفس	۲/۳۳
سبک‌های دلبستگی اجتنابی و دوسوگرا و عزت نفس ← ناتوانی هیجانی	۱/۷۷

جهت تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده ابتدا داده‌های حاصل از پرسشنامه‌های سبک‌های دلبستگی، ناتوانی هیجانی و عزت نفس در دو سطح توصیفی^۱ و استنباطی^۲ با استفاده از نرم افزارهای آماری SPSS 20 و Amos تجزیه و تحلیل شد و سپس نتایج آن تنظیم و ارائه گردید. در سطح آمار توصیفی یافته‌های پژوهش در قالب فراوانی، میانگین، انحراف معیار، کمینه و بیشینه داده‌ها در گروه نمونه محاسبه و ارائه شده است. همچنین همبستگی بین متغیرهای پژوهش با روش آماری همبستگی پیرسون محاسبه و ارائه گردید. در سطح آمار استنباطی نیز، فرضیه پژوهش با استفاده از روش آماری مدل سازی معادلات ساختاری^۳ آزمون شد که نتایج آن در قالب جداول و شکل‌ها ارائه شده است.

۱.۵.۳. اطلاعات توصیفی متغیرها

جدول ۲، شاخص‌های توصیفی (تعداد، میانگین، انحراف معیار، کمینه و بیشینه) مربوط به متغیرهای سبک‌های دلبستگی، ناتوانی هیجانی و عزت نفس را نشان می‌دهد

جدول ۲- محاسبات شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش در کل نمونه آماری

متغیر	سبک‌های دلبستگی			
	ایمن	اجتنابی	دوسوگرا	عزت نفس
تعداد	۲۱۰	۲۱۰	۲۱۰	۲۱۰
میانگین	۱۲/۹۶	۱۰/۷۵	۸/۶۹	۵/۵۱
انحراف استاندارد	۲/۹۷	۳/۱۴	۶/۰۹	۴/۰۸
کمینه	۷	۴	۰	-۸
بیشینه	۲۱	۱۸	۲۳	۱۰

منظور بررسی چگونگی رابطه متغیرهای پژوهش (سبک‌های دلبستگی، ناتوانی هیجانی و عزت نفس) و اعتبار بخشیدن به تحلیل‌های بعدی، از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج آن در جدول ۳ قابل مشاهده است.

جدول ۳- نتیجه آزمون همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه

متغیرهای پژوهش

متغیر	سبک‌های دلبستگی		
	ایمن	اجتنابی	دوسوگرا
عزت نفس			
ناتوانی هیجانی			

¹ descriptive

² deductive

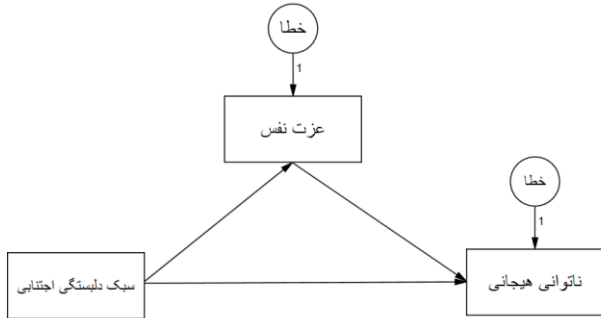
³ Structural equation modeling

همانطور که در جدول فوق مشاهده می شود مقدار آماره دوربین واتسون بین ۱/۵ و ۲/۵ می باشد و در نتیجه پیش فرض استقلال مشاهدات برقرار می باشد.

جهت بررسی پیش فرض نرمال بودن واریانس داده های وارد شده به مدل، از ضریب مردیا استفاده شد که نتایج آزمون نرمال بودن تک متغیره و چند متغیره در جدول ۵ قابل مشاهده است.

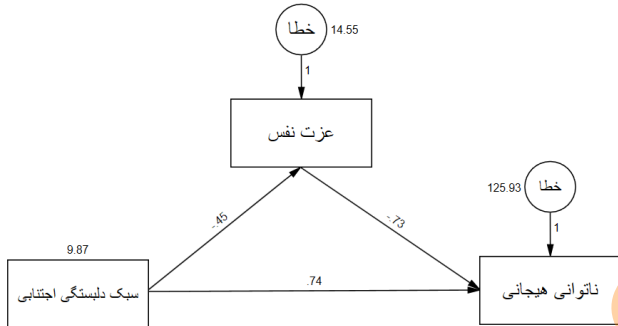
جدول ۵- آزمون نرمال بودن

متغیر	مقدار بحرانی کجی	مقدار بحرانی کشیدگی	مقدار بحرانی کجی	مقدار بحرانی کشیدگی
دلبستگی اجتنابی	-۰/۲۱	-۱/۲۶	-۰/۴۳	-۱/۲۹
دلبستگی دوسوگرا	۰/۶	۲/۵۶	-۰/۲۷	-۰/۸۱
عزت نفس	-۱/۴	-۱/۳۱	۲/۱۶	۲/۴
ناتوانی هیجانی	۰/۰۶	۰/۳۵	-۰/۸۱	-۲/۳۹
چندمتغیره	۱/۱۸	۱/۲۴		

شکل ۲- مدل معادله ساختاری اصلاح شده

نتایج اجرای محاسبات و برآورد پارامترهای مدل اصلاح شده در شکل ۳ قابل مشاهده است.

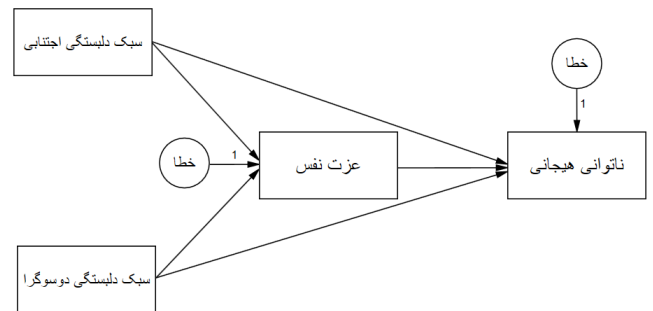

شکل ۳- مدل معادله ساختاری اصلاح شده به همراه مقادیر برآورد شده

جهت بررسی کلیت مدل تدوین شده (پاسخ به این سوال که داده های گردآوری شده تا چه حد حمایت کننده مدلی است که به لحاظ نظری تدوین شده است)، انواع شاخص های برازش مطلق^۱ (شاخص کای اسکور یا خی دو^۲)، شاخص های برازش تطبیقی^۳ (شاخص توکر- لوئیس^۴، شاخص برازش هنجار شده^۵، شاخص برازش تطبیقی^۶، شاخص برازش نسبی^۷ و شاخص برازش افزایشی^۸) و شاخص های برازش مقتصد^۹ (شاخص کای اسکور بهنجار شده^{۱۰} و شاخص ریشه میانگین مربعات خطای برآورد^{۱۱}) محاسبه شد که نتایج آنها در جداول ۶ و ۷ قابل مشاهده است.

همانطور که در جدول فوق دیده می شود، قدر مطلق تمامی مقادیر بحرانی کجی و کشیدگی چه برای تک تک متغیرها و چه به صورت چند متغیره، از مقدار بحرانی ۲.۵۸ کوچکتر (و یا نزدیک به آن) می باشد (قاسمی، ۱۳۸۹) که نشان دهنده نرمال بودن تک متغیره و چند متغیره می باشد.

یافته های استنباطی از آنجایی که هر دو پیش فرض مورد تایید قرار گرفتند، در ادامه مدل تدوین شده مورد بررسی قرار گرفت. مدل تدوین شده در شکل ۱ ارائه شده است.

شکل ۱- مدل معادله ساختاری تدوین شده

با توجه به اینکه پس از اجرای مدل فوق در نرم افزار AMOS رابطه عزت نفس و ناتوانی هیجانی معنادار نشد ($P > 0.05$)، در نتیجه برای اصلاح مدل یکبار متغیر سبک دلبستگی دوسوگرا به تنهایی به عنوان متغیر مستقل در نظر گرفته شد که در این مدل نیز رابطه عزت نفس و ناتوانی هیجانی معنادار نشد

1 Absolute Fit Indices
 2 Chi Square
 3 Comparative Fit Indices
 4 Tucker-Lewis Index
 5 Normed Fit Index
 6 Comparative Fit Index
 7 Relative Fit Index
 8 Incremental Fit Index
 9 Parsimonious Fit Indices
 10 Normed Chi Square
 11 Root Mean Squared Error of Approximation

که سبک دلبستگی اجتنابی با عزت نفس و ناتوانی هیجانی و همچنین عزت نفس با ناتوانی هیجانی رابطه معنادار دارند. همچنین مشاهده می‌شود که سبک دلبستگی اجتنابی باعث کاهش عزت نفس و افزایش ناتوانی هیجانی می‌شود و همچنین عزت نفس باعث کاهش ناتوانی هیجانی می‌شود.

مجموع نتایج ارائه شده نشان از معناداری و برازش قابل قبول مدل تدوین شده دارد و در نتیجه فرضیه اصلی پژوهش تایید می‌شود جهت بررسی رابطه‌های غیر مستقیم متغیرهای مستقل روی متغیر وابسته به واسطه متغیر میانجی، از آزمون بوت استرپ استفاده شد که نتایج آن در جدول ۹ ارائه شده است.

جدول ۹- نتایج آزمون بوت استرپ جهت بررسی رابطه‌های غیر مستقیم

منبع	مقدار بوت استرپ
رابطه دلبستگی اجتنابی با ناتوانی هیجانی به واسطه عزت نفس	۰/۰۲۴
رابطه دلبستگی ایمن با ناتوانی هیجانی به واسطه عزت نفس	۰/۰۷۹
رابطه دلبستگی دوسوگرا با ناتوانی هیجانی به واسطه عزت نفس	۰/۰۵۴

فرضیه‌های فرعی مستقیم

فرضیه اول: سبک دلبستگی ایمن با ناتوانی هیجانی رابطه دارد. همانطور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، سبک دلبستگی ایمن با ناتوانی هیجانی رابطه منفی معناداری در سطح ۰/۰۱ دارند و بدین معناست که هرچه سبک دلبستگی ایمن افزایش پیدا می‌کند ناتوانی هیجانی کاهش پیدا می‌کند و بالعکس، در نتیجه فرضیه اول پژوهش تایید می‌شود.

فرضیه دوم: سبک دلبستگی اجتنابی با ناتوانی هیجانی رابطه دارد.

همانطور که در جدول ۹ مشاهده می‌شود، سبک دلبستگی اجتنابی با ناتوانی هیجانی رابطه مثبت معناداری در سطح ۰/۰۵ دارند و بدین معناست که هرچه سبک دلبستگی اجتنابی افزایش پیدا می‌کند ناتوانی هیجانی افزایش پیدا می‌کند و بالعکس، در نتیجه فرضیه دوم پژوهش تایید می‌شود.

فرضیه سوم: سبک دلبستگی دوسوگرا با ناتوانی هیجانی رابطه دارد.

همانطور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، سبک دلبستگی دوسوگرا با ناتوانی هیجانی رابطه مثبت معناداری در سطح

جدول ۶- نتیجه شاخص‌های برازش برای مدل تدوین شده

مدل	کای اسکور	سطح معناداری	کای اسکور	ریشه میانگین مربعات
مدل تدوین شده	۱/۱۵	۰/۳۲	۱/۱۷	۰/۰۳۱
حد قابل قبول	$P > 0/05$	۳-۱		$P < 0/05$

جدول ۷- نتیجه شاخص‌های برازش برای مدل تدوین شده

مدل	برازش شده	هنگار نسبی	برازش افزایشی	توکر- لونیس	برازش تطبیقی
مدل تدوین شده	۰/۹۸	۰/۹۶	۰/۹۸	۰/۹۷	۰/۹۸
حد قابل قبول	مقادیر بالای ۰/۹۵ نشان از برازش بسیار خوب دارد				

با بررسی انواع شاخص‌های برازش، مشخص شد که به طور کلی داده‌های گردآوری شده مدل تدوین شده را حمایت می‌کنند و مدل تدوین شده از برازش قابل قبول برخوردار است.

۳-۴-۱ محاسبات وزن رگرسیونی

جهت بررسی جزئیات مدل اصلاح شده، از مقادیر گزارش شده برای پارامترها و معناداری تفاوت آنها با صفر (بویژه برای ضرایب تأثیر) استفاده شد که نتایج آن در جدول ۸ آمده است.

جدول ۸- محاسبات وزن رگرسیونی (ضرایب تأثیر) مدل اصلاح شده

مسیر	ضریب Beta	سطح معناداری	توضیحات
سبک دلبستگی اجتنابی ← عزت نفس	-۰/۴۵	۰/۰۰۰	وقتی که سبک دلبستگی اجتنابی ۱ واحد افزایش یابد، عزت نفس ۰/۴۵ کاهش می‌یابد
سبک دلبستگی اجتنابی ← ناتوانی هیجانی	۰/۷۴	۰/۰۰۵	وقتی که سبک دلبستگی اجتنابی ۱ واحد افزایش یابد، ناتوانی هیجانی ۰/۷۴ افزایش می‌یابد
عزت نفس ← ناتوانی هیجانی	-۰/۷۳	۰/۰۰۰	وقتی که عزت نفس ۱ واحد افزایش یابد، ناتوانی هیجانی ۰/۷۳ کاهش می‌یابد

همانطور که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تمامی ضرایب تأثیر دارای تفاوت معنادار با صفر هستند. همچنین قابل ملاحظه است

با ناتوانی هیجانی رابطه دارد. همانطور که در جدول ۹ مشاهده می شود، آزمون بوت استراپ برای رابطه فوق معنادار نبوده و می توان گفت که سبک دلبستگی دوسوگرا با میانجی‌گری عزت نفس با ناتوانی هیجانی رابطه ندارد. در نتیجه فرضیه دهم پژوهش رد می شود.

۴. یافته‌های پژوهش

فرضیه اصلی: عزت نفس نقش واسطه‌ای در رابطه بین سبک‌های دلبستگی و ناتوانی هیجانی کارکنان زن متاهل دارد.

جهت آزمودن فرضیه (مدل) فوق، از روش آماری مدل سازی معادلات ساختاری استفاده شد. به منظور استفاده از این روش، ابتدا دو پیش فرض استقلال مشاهدات و نرمال بودن تک متغیره و چندمتغیره واریانس داده های وارد شده به مدل مورد بررسی قرار گرفت. با توجه به اینکه پس از اجرای مدل فوق در نرم افزار AMOS رابطه عزت نفس و ناتوانی هیجانی معنادار نشد ($P > 0/05$)، در نتیجه برای اصلاح مدل یکبار متغیر سبک دلبستگی دوسوگرا به تنهایی به عنوان متغیر مستقل در نظر گرفته شد که در این مدل نیز رابطه عزت نفس و ناتوانی هیجانی معنادار نشد ($P > 0/05$) و در مرحله بعد متغیر سبک دلبستگی اجتنابی به عنوان متغیر مستقل در نظر گرفته شد که مدل اصلاح شده در شکل ۲ مشاهده می شود. با توجه به اینکه مدل اصلاح شده شامل متغیرهای آشکار هست و هیچ متغیر پنهانی در مدل استفاده نشده، جهت بررسی کلیت مدل اصلاح شده به شاخص های برازش تطبیقی^۱ شامل شاخص برازش هنجار شده ($\Delta 1$) (NFI)، شاخص برازش افزایشی ($\Delta 2$) (IFI) و شاخص برازش تطبیقی (CFI) مراجعه شد. مقدار ۱ برای تمام شاخص های ذکر شده در مدل اصلاح شده نشان دهنده برازش قابل قبول مدل می باشد (مقادیر بالای ۰/۹۵ برای شاخص های ذکر شده نشان دهنده برازش قابل قبول برای مدل می باشند). جهت بررسی جزئیات مدل اصلاح شده، از مقادیر گزارش شده برای پارامترها و معناداری تفاوت آنها با صفر (بویژه برای ضرایب تأثیر) استفاده شد که نتایج آن در جدول ۶ آمده است. همچنین قابل ملاحظه است که سبک دلبستگی اجتنابی با عزت نفس و ناتوانی هیجانی و همچنین عزت نفس با ناتوانی هیجانی رابطه معنادار دارند. همچنین مشاهده می شود که سبک دلبستگی اجتنابی باعث کاهش عزت نفس و افزایش ناتوانی هیجانی می شود و همچنین عزت نفس باعث کاهش ناتوانی هیجانی می شود.

۰/۰۱ دارند و بدین معناست که هرچه سبک دلبستگی دوسوگرا افزایش پیدا می کند ناتوانی هیجانی افزایش پیدا می کند و بالعکس، در نتیجه فرضیه سوم پژوهش تایید می شود.

فرضیه چهارم: سبک دلبستگی ایمن با عزت نفس رابطه دارد. همانطور که در جدول ۳ مشاهده می شود، سبک دلبستگی ایمن با عزت نفس رابطه معناداری ندارد در نتیجه فرضیه چهارم پژوهش رد می شود.

فرضیه پنجم: سبک دلبستگی اجتنابی با عزت نفس رابطه دارد. همانطور که در جدول ۹ مشاهده می شود، سبک دلبستگی اجتنابی با عزت نفس رابطه منفی معناداری در سطح ۰/۰۵ دارند و بدین معناست که هرچه سبک دلبستگی اجتنابی افزایش پیدا می کند عزت نفس کاهش پیدا می کند و بالعکس، در نتیجه فرضیه پنجم پژوهش تایید می شود.

فرضیه ششم: سبک دلبستگی دوسوگرا با عزت نفس رابطه دارد. همانطور که در جدول ۳ مشاهده می شود، سبک دلبستگی دوسوگرا با عزت نفس رابطه منفی معناداری در سطح ۰/۰۱ دارند و بدین معناست که هرچه سبک دلبستگی دوسوگرا افزایش پیدا می کند عزت نفس کاهش پیدا می کند و بالعکس، در نتیجه فرضیه ششم پژوهش تایید می شود.

فرضیه هفتم: عزت نفس با ناتوانی هیجانی رابطه دارد. همانطور که در جدول ۹ مشاهده می شود، عزت نفس با ناتوانی هیجانی رابطه منفی معناداری در سطح ۰/۰۵ دارند و بدین معناست که هرچه عزت نفس افزایش پیدا می کند ناتوانی هیجانی کاهش پیدا می کند و بالعکس، در نتیجه فرضیه هفتم پژوهش تایید می شود.

فرضیه‌های فرعی غیر مستقیم:

فرضیه هشتم: سبک دلبستگی ایمن با میانجی‌گری عزت نفس با ناتوانی هیجانی رابطه دارد.

همانطور که در جدول ۹ مشاهده می شود، آزمون بوت استراپ برای رابطه فوق معنادار نبوده و می توان گفت که سبک دلبستگی ایمن با میانجی‌گری عزت نفس با ناتوانی هیجانی رابطه ندارد. در نتیجه فرضیه هشتم پژوهش رد می شود.

فرضیه نهم: سبک دلبستگی اجتنابی با میانجی‌گری عزت نفس با ناتوانی هیجانی رابطه دارد.

همانطور که در جدول ۹ مشاهده می شود، آزمون بوت استراپ برای رابطه فوق معنادار نبوده و می توان گفت که سبک دلبستگی اجتنابی با میانجی‌گری عزت نفس با ناتوانی هیجانی رابطه ندارد. در نتیجه فرضیه نهم پژوهش رد می شود.

فرضیه دهم: سبک دلبستگی دوسوگرا با میانجی‌گری عزت نفس

¹ Comparative Fit Index

فرضیه فرعی اول: سبک دلبستگی ایمن با ناتوانی هیجانی رابطه دارد.

سبک دلبستگی ایمن با ناتوانی هیجانی رابطه منفی معناداری در سطح ۰/۰۱ دارند و بدین معناست که هرچه سبک دلبستگی ایمن افزایش پیدا می کند ناتوانی هیجانی کاهش پیدا می کند و بالعکس، در نتیجه فرضیه اول پژوهش تایید می شود.

این یافته بدین معنا است که هر چه دلبستگی ایمن بیشتر باشد ناتوانی هیجانی کمتر است. در تایید این یافته میتوان گفت بشارت (۱۳۸۸) نتایج پژوهش نشان داد که بین سبک دلبستگی ایمن با نارسایی هیجانی و مولفه های آن رابطه منفی معنادار و بین سبک های دلبستگی اجتنابی و دوسوگرا با نارسایی هیجانی و مولفه های آن رابطه مثبت معنادار وجود دارد. بر اساس یافته های پژوهش حاضر می توان نتیجه گرفت که سبک های دلبستگی با نارسایی هیجانی و مولفه های آن همبستگی دارند. سبک دلبستگی ایمن که نشانگر افرادی است که سبک های تنظیم هیجان های سازش یافته دارند، در ارتباطات بین فردی از همدلی نسبتا بالایی برخوردار هستند و آشفتگی فردی ناچیزی در آنها دیده می شود. افراد دلبسته ایمن دارای هوش هیجانی بالایی بوده و می توانند به مدیریت هیجان ها پرداخته و به تصمیم گیری های موثر در زندگی دست زده و توان مقابله با تنیدگی ها را به طور اثربخش داشته باشند.

فرضیه فرعی دوم: سبک دلبستگی اجتنابی با ناتوانی هیجانی رابطه دارد.

سبک دلبستگی اجتنابی با ناتوانی هیجانی رابطه مثبت معناداری در سطح ۰/۰۵ دارند و بدین معناست که هرچه سبک دلبستگی اجتنابی افزایش پیدا می کند ناتوانی هیجانی افزایش پیدا می کند و بالعکس، در نتیجه فرضیه دوم پژوهش تایید می شود.

این نتیجه با نتایج حکیم جواد، مظاهری، لوسانی و باباریع (۱۳۸۶) همسو است. بدین معنا که رابطه دلبستگی اجتنابی با ناتوانی هیجانی مثبت است، به بیان دیگر با افزایش دلبستگی اجتنابی شاهد افزایش ناتوانی هیجانی در آزمودنی ها هستیم. در این گروه دلبستگی به این دلیل که در ارتباط برقرار کردن اجتناب می‌ورزند در تعاملات و روابط خود دچار مشکل هستند. سبک دلبستگی اجتنابی می تواند تغییرات مربوط به «دشواری در توصیف احساسات» را تبیین کند، در نتیجه در بیان هیجان‌ات و ابراز آن نیز دچار مشکل هستند.

فرضیه فرعی سوم: سبک دلبستگی دوسوگرا با ناتوانی

هیجانی رابطه دارد.

سبک دلبستگی دوسوگرا با ناتوانی هیجانی رابطه مثبت معناداری در سطح ۰/۰۱ دارند و بدین معناست که هرچه سبک دلبستگی دوسوگرا افزایش پیدا می کند ناتوانی هیجانی افزایش پیدا می کند و بالعکس، در نتیجه فرضیه سوم پژوهش تایید می شود.

این نتیجه با نتایج حکیم جواد، مظاهری، لوسانی و باباریع (۱۳۸۶) همسو است. به بیان دیگر با افزایش دلبستگی دوسوگرا ما شاهد افزایش ناتوانی هیجانی هستیم. بشارت (۱۳۸۸) بین سبک های دلبستگی اجتنابی و دوسوگرا با نارسایی هیجانی و مولفه های آن رابطه مثبت معنادار وجود دارد، سبک دلبستگی دوسوگرا توانست تغییرات مربوط به «دشواری در شناسایی احساسات» و «تفکر عینی» را پیش بینی کند. بر اساس می توان نتیجه گرفت که سبک های دلبستگی با نارسایی هیجانی و مولفه های آن همبستگی دارند.

فرضیه فرعی چهارم: سبک دلبستگی ایمن با عزت نفس رابطه دارد.

سبک دلبستگی ایمن با عزت نفس رابطه معناداری ندارد. در نتیجه فرضیه چهارم پژوهش رد می شود. در تبیین این یافته اینگونه میتوان ایراد کرد صرفا نوع روابط و تعاملات فرد نمیتواند دلیلی بر عزت نفس باشد. در تبیین عوامل موثر بر عزت نفس تایید دیگران خودپنداره مثبت و جمعی از عوامل میتوان اشاره نمود.

فرضیه فرعی پنجم: سبک دلبستگی اجتنابی با عزت نفس رابطه دارد.

سبک دلبستگی اجتنابی با عزت نفس رابطه منفی معناداری در سطح ۰/۰۵ دارند و بدین معناست که هرچه سبک دلبستگی اجتنابی افزایش پیدا می کند عزت نفس کاهش پیدا می کند و بالعکس، در نتیجه فرضیه پنجم پژوهش تایید می شود.

با توجه به یافته‌های (لیری، ۱۹۹۹، لیری و داونس، ۱۹۹۹) که با نتایج این یافته همسوست. در تبیین رابطه ی معکوس و معنادار بین سبک دلبستگی اجتنابی و سبک دلبستگی مضطرب می توان گفت: با توجه به این که یکی از عوامل مهم عزت نفس، ارتباطات نزدیک با دیگران است و از طرفی افراد دلبسته اجتنابی به خاطر داشتن نگرش منفی نسبت به خود و دیگران، از موقعیت ها و روابط اجتماعی اجتناب می کنند، این افراد خود را در زمینه ی روابط بین فردی ناکام می یابند که این ناکامی بر خودارزیابی آنها تاثیر منفی میگذارد.

فرضیه فرعی ششم: سبک دلبستگی دوسوگرا با عزت نفس

رابطه دارد.

اینگونه استباط نمود، صرف دل بستگی اجتنابی اینکه به دیگران نزدیک شوند. احساس ناراحتی کرده و نمی‌توانند به طور کامل به دیگران اعتماد کنند. نمیتواند باعث عزت نفس پایین و ناتوانی هیجانی گرد بلکه مجموعی از عوامل در این دو متغیر از جمله خودپنداره، تایید و پذیرش و مهارت‌های اجتماعی میتواند تاثیر گذار باشند.

فرضیه فرعی دهم: سبک دل بستگی دوسوگرا با میانجی‌گری عزت نفس با ناتوانی هیجانی رابطه دارد.

آزمون بوت استرپ برای رابطه فوق معنادار نبوده و می‌توان گفت که سبک دل بستگی دوسوگرا با میانجی‌گری عزت نفس با ناتوانی - هیجانی رابطه ندارد. در نتیجه فرضیه دهم پژوهش رد می‌شود. با توجه به این یافته در تبیین آن میتوان گفت با توجه به رابطه دوسوگرانه نمیتوان رابطه معناداری در مدل این فرضیه یافت. در این رابطه افراد احساس می‌کنند دیگران مایل نیستند آنقدر که آن‌ها دوست دارند با آن‌ها رابطه نزدیک داشته باشند. آن‌ها مایلند که با بعضی افراد کاملا یکی شوند ولی این خواسته بعضی اوقات باعث ناراحتی و دوری مردم از آن‌ها می‌شود این نوع تعاملات و روابط غیر شفاف نمیتواند دلیل بر عزت نفس و مشکل در ابراز هیجانات باشد و میتوان اینگونه تبیین کرد جمعی از عوامل بر عزت نفس فرد و ناتوانی هیجانی تاثیر گذار است.

۵. بحث و نتیجه گیری

ناتوانی هیجانی مفهومی است که به این موضوع اشاره می‌نماید. اینکه افراد نمی‌توانند خواسته‌های خود را بیان نمایند. ناتوانی - هیجانی یکی از پیچیده‌ترین و مهم‌ترین جنبه‌های زندگی را تشکیل می‌دهد و یک ساختار شخصیتی است که به عنوان یک ناتوانی بی‌نشانه بالینی در شناسایی و توصیف هیجان‌ها و احساسات فردی توصیف می‌شود از ویژگی‌های اصلی ناتوانی - هیجانی می‌توان اختلال در آگاهی عاطفی، در دل بستگی اجتماعی و در رابطه میان فردی را نام برد. افرادی که به ناتوانی هیجانی مبتلا می‌شوند، قادر به تشخیص و تمیز دادن هیجان‌های خود نیستند و نمی‌توانند افکار و احساسات خود را درک و توصیف کنند. همچنین در ناتوانی هیجانی افراد مشکلات قابل ملاحظه‌ای در ابراز کردن و توصیف نمودن کلامی احساساتشان دارند و کمبود یا فقدان خیال‌پردازی در آن‌ها بارز است. با توجه به اهمیت ناتوانی هیجانی در زنان بررسی عوامل مرتبط با ناتوانی هیجانی در این پژوهش به این موضوع پرداخته شد و این نتایج بدست آمد. عزت نفس نقش واسطه‌ای در رابطه بین سبک‌های دل بستگی و ناتوانی هیجانی کارکنان زن متاهل دارد.

سبک دل بستگی دوسوگرا با عزت نفس رابطه منفی معناداری در سطح ۰/۰۱ دارند و بدین معناست که هرچه سبک دل بستگی دوسوگرا افزایش پیدا می‌کند عزت نفس کاهش پیدا می‌کند و بالعکس، در نتیجه فرضیه ششم پژوهش تایید می‌شود.

در تبیین رابطه ی معکوس و معنادار بین سبک دل بستگی مضطرب می‌توان گفت: با توجه به این که یکی از منابع مهم عزت نفس، ارتباطات نزدیک با دیگران است. دل بستگی دوسوگرانه با توجه به روابط دوسوگرانه خود نمیتوانند در روابط بین فردی و ارزیابی خود محکم و قوی عمل نمایند.

فرضیه فرعی هفتم: عزت نفس با ناتوانی هیجانی رابطه دارد.

عزت نفس با ناتوانی هیجانی رابطه منفی معناداری در سطح ۰/۰۵ دارند و بدین معناست که هرچه عزت نفس افزایش پیدا می‌کند ناتوانی هیجانی کاهش پیدا می‌کند و بالعکس، در نتیجه فرضیه هفتم پژوهش تایید می‌شود.

این نتیجه با یافته‌های نجات بخش اصفهانی و گرجی (۱۳۹۶) هم سو است. در تبیین این یافته میتوان گفت فردی که در تنظیم هیجانات مشکل دارد، در برابر فشارهای محیطی آسیب پذیرتر است و در ارزیابی خود و موقعیت‌ها ناتوان است. این یافته را اینگونه میتوان تبیین کرد که افزایش عزت نفس و ارزیابی خود باعث کاهش ناتوانی هیجانی می‌شود. حتی این به صورت یک باور در آمده است که مهارت‌ها با توانایی‌های ضعیف اشخاص، باعث افزایش آسیب پذیری آن‌ها در برابر استرس می‌شود.

فرضیه فرعی هشتم: سبک دل بستگی ایمن با میانجی‌گری عزت نفس با ناتوانی هیجانی رابطه دارد.

آزمون بوت استرپ برای رابطه فوق معنادار نبوده و می‌توان گفت که سبک دل بستگی ایمن با میانجی‌گری عزت نفس با ناتوانی - هیجانی رابطه ندارد. در نتیجه فرضیه هشتم پژوهش رد می‌شود. در تبیین این رابطه میتوان گفت صرف روابط و تعاملات مثبت با دیگران دلیل بر عزت نفس و ناگویی هیجانی نیست. در نتیجه این فرضیه رد می‌شود.

فرضیه فرعی نهم: سبک دل بستگی اجتنابی با میانجی‌گری عزت نفس با ناتوانی هیجانی رابطه دارد.

آزمون بوت استرپ برای رابطه فوق معنادار نبوده و می‌توان گفت که سبک دل بستگی اجتنابی با میانجی‌گری عزت نفس با ناتوانی - هیجانی رابطه ندارد. در نتیجه فرضیه نهم پژوهش رد می‌شود. در تایید این فرضیه میتوان گفت با توجه به رابطه معنادار دویه دو در هم بستگی در مدل این سه رابطه معنادار نداشتند. میتوان

منابع

- Collins, N. L., & Read, S. J. (1990). Adult Attachment, Working Models and Relationship Quality in Dating Couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58, 644-663. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.58.4.644>.
- Fukunishi, I., Sei, H., Morita, Y., & Rahe, R. H. (2010). Sympathetic activity in alexithymics with mother's lowcare. *Journal of Psychosomatic Research*, 6, 579-589. [https://doi.org/10.1016/s0022-3999\(98\)00083-x](https://doi.org/10.1016/s0022-3999(98)00083-x)
- Goldberg, S. (2013). Recent developments in attachment theory and research. *Canadian Journal of Psychiatry*, 36, 393-400. <https://doi.org/10.1177/070674379103600603>
- Connelly, M., & Denney, D. R. (2007). Regulation of emotions during experimental stress in alexithymia. *Psychosomatic Review*, 62(6), 649-56. <https://doi.org/10.1016/j.jpsychores.2006.12.008>
- Craparo G, Gori A, Petruccielli I, Cannella V, Simonelli C. (2014). Intimate partner violence: relationships between alexithymia, depression, attachment styles, and coping strategies of battered women. *The Journal of Sexual Medicine*, 11(6), 1484-94. <https://doi.org/10.1111/jsm.12505>
- Fukunishi, I., Sei, H., Morita, Y., & Rahe, R. H. (2010). Sympathetic activity in alexithymics with mother's lowcare. *Journal of Psychosomatic Research*, 6, 579-589. [https://doi.org/10.1016/s0022-3999\(98\)00083-x](https://doi.org/10.1016/s0022-3999(98)00083-x)
- Guttman, H., & Laporte, L. (2002). Alexithymia, Empathy, and Psychological Symptoms in a Family Context. *Comprehensive Psychiatry*, 43, 448-455. <http://dx.doi.org/10.1053/comp.2002.35905>
- Leary, M.R., & Downs, D.L. (1995). Interpersonal Functions of the Self-Esteem Motive.: the self esteem system as a sociometer. In M. H. Kernis (Ed.), *Efficacy, agency, and self-esteem* (pp. 123-144). Plenum Press. https://doi.org/10.1007/978-1-4899-1280-0_7
- Leary, M. R. (1999). Making sense of self-esteem. *Current Directions in Psychological Science*, 8(1), 32-35. <https://doi.org/10.1111/1467-8721.00008>
- Lee, Y. J., Yu, S.-H., Cho, S.-J., Cho, I. H., Koh, S.-H., & Kim, S. J. (2010). Direct and indirect effects of the temperament and character on alexithymia: A pathway analysis with mood and anxiety. *Comprehensive Psychiatry*, 51(2), 201-206. <https://doi.org/10.1016/j.comppsy.2009.06.001>
- Lin, S., Zhao, S. F., & Yan, F. H. (2005). The influence of alexithymia in stress on secretory IgA and
- بشارت، محمد علی شریفی، ماندانا و ایروانی، محمد (۱۳۸۸). بررسی سبک‌های دلبستگی و مکانیسم دفاعی فصلنامه دانشور، ۱۹، ۳۵-۴۹. <http://noo.rs/3FAYK>
- بشارت، محمدعلی. (۱۳۸۷). نارسایی هیجانی و سبک های دفاعی. اصول بهداشت روانی، ۱۰(۳) (پیاپی ۳۹)، ۱۸۱-۱۹۰. <https://sid.ir/paper/fa^8585>
- بشارت، محمدعلی (۱۳۸۸). رابطه نارسایی هیجانی و سبک‌های مقابله با استرس. اندیشه‌های نوین تربیتی، ۵(۴)، <https://www.magiran.com/p714722>
- بشارت، محمدعلی و پویش، گنجی (۱۳۹۱). نقش تعدیل‌کننده سبک‌های دلبستگی در رابطه‌ی بین ناگویی هیجانی و رضایت زناشویی. اصول بهداشت روانی، ۱۴(۵۹)، ۳۵-۳۲۶. <https://doi.org/10.22038/jfmh.2012.891>
- بشارت، محمدعلی، محمدی حاصل، کورش، نیک فرجام، محمدرضا، ذبیح زاده، عباس، و فلاح، محمدحسین. (۱۳۹۲). مقایسه سبک های دلبستگی در بیماران مبتلا به افسردگی. اختلال های اضطرابی و افراد عادی. روانشناسی تحولی (روانشناسان ایرانی)، ۹(۳۵)، ۲۲۶-۲۳۶. <https://sid.ir/paper/101513/fa>
- حشمتی، رسول، قربانی، نیما، رستمی، رضا احمدی، محسن. اخوان، حمید (۱۳۸۹). بررسی مقایسه‌ای ناگویی خلقی در بیماران مبتلا به اختلالات سایکوتیک، غیرسایکوتیک و افراد بهنجار، مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی همدان، ۱۱(۱۱۷)، ۵۵-۶۱. https://bjcp.ir/browse.php?a_id=384&sid=1&slc_lang=fa
- منصور حکیم جوادی، محمد علی مظاهری، مسعود غلامعلی لوسانی، مهدیه بابا ربیع (۱۳۸۶). مقایسه رابطه ناتوانی هیجانی و استرس و دلبستگی در زوج‌های در شرف طلاق خانواده پژوهی، ۳(۱۲)، <http://noo.rs/VQmkX>
- فریده حمیدی، بهار (۱۳۸۶). بررسی رابطه سبک‌های دلبستگی با رضایت‌مندی زناشویی در دانشجویان متاهل دبیری، فصلنامه خانواده پژوهی بهار، ۳(۹)، ۴۴۳-۴۵۳. <http://noo.rs/P2y2L>
- حیدری، علیرضا و نامجوسنگری، زهرا (۱۳۹۰). مقایسه ناتوانی هیجانی و استرس بین کارکنان مرد و زن متاهل شرکت ملی حفاری اهواز. یافته‌های نو در روانشناسی، ۵(۲۰)، ۲۱-۶۰. <https://www.magiran.com/p692658>
- نجات بخش اصفهانی، لیلا و گرجی، یوسف (۱۳۹۶). اثربخشی آموزش تنظیم هیجان بر عزت نفس نوجوانان دختر دارای افسردگی شهر اصفهان، کنگره بین المللی بهداشت روان و علوم روانشناختی. ۱-۱۳. <https://civilica.com/doc/661149>

cortisol in saliva. *Shanghai journal of stomatology*, 14(6), 561 - 564

<https://europepmc.org/article/med/16400478>

McCaslin SE, Inslicht SS, Neylan TC, Metzler TJ, Otte C, Lenoci M, Henn-Haase C, Best S, Yehuda R, Marmar CR. (2006). Association between alexithymia and neuroendocrine response to psychological stress in police academy recruits. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 425-427 <https://doi.org/10.1196/annals.1364.034>

Taylor, G. J., Bagby, R. M., & Parker, J. D. A. (1997). *Disorders of Affect Regulation: Alexithymia in Medical and Psychiatric Illness*. Cambridge: Cambridge University Press. <http://dx.doi.org/10.1017/CBO9780511526831>

برای به تمپلیت در آوردن باید حذف شود

اسمعیلی، حلیمه و یعقوبی، الهه. (۱۴۰۰). عوامل مؤثر بر مسئولیت پذیری اجتماعی شرکت ها. نشریه علمی رویکردهای پژوهشی نوین مدیریت و حسابداری. ۵(۱۷)، ۱۲۸-۱۱۳.

<https://majournal.ir/index.php/ma/article/view/8>

39

امیدوار، علیرضا. (۱۳۸۴). سیاست گذاری حکومت در ترویج مسئولیت اجتماعی شرکت ها در ایران. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، رشته سیاست گذاری عمومی، دانشگاه تهران.

بادآورنهدی، یونس، و تقی زاده خانقاه، وحید. (۱۳۹۷). تأثیر ارتباطات سیاسی بر سرمایه گذاری بیشتر از حد و عملکرد شرکت. بررسی های حسابداری و حسابرسی، ۲۵(۲)، ۱۸۱-۱۹۸.

- Indonesia?, *Social Responsibility Journal*, 10(3), pp: 537 – 549. <https://doi.org/10.1108/SRJ-01-2013-0007>
- Awa, H. O., Etim, W., & Ogbonda, E. (2024). Stakeholders, stakeholder theory and Corporate Social Responsibility (CSR). *International Journal of Corporate Social Responsibility*, 9(1), 11. <https://doi.org/10.1186/s40991-024-00094-y>
- Barauskaite, G., & Streimikiene, D. (2021). Corporate social responsibility and financial performance of companies: The puzzle of concepts, definitions and assessment methods. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 28(1), 278-287. <https://doi.org/10.1002/csr.2048>
- Bauman, C. W., & Skitka, L. J. (2012). Corporate social responsibility as a source of employee satisfaction. *Research in organizational Behavior*, 32, 63-86. <https://doi.org/10.1016/j.riob.2012.11.002>
- Carroll, A. B. (1991). The pyramid of corporate social responsibility: Toward the moral management of organizational stakeholders. *Business horizons*, 34(4), 39-48. [https://doi.org/10.1016/0007-6813\(91\)90005-G](https://doi.org/10.1016/0007-6813(91)90005-G)
- Catacutan, K. J., Austria, K. D., Cusipag, M. J., Marcos, P., Ramos, C. K., & Tungpalan, G. (2024). Corporate Social Responsibility and Financial Performance of Automotive Companies: A Basis for Corporate Social Responsibility Framework. *Indonesian Journal of Business Analytics*, 4(5), 2033-2052. <https://doi.org/10.55927/ijba.v4i5.11444>
- Faisal, F., Ridhasyah, R., & Haryanto, H. (2023). Political connections and firm performance in an emerging market context: the mediating effect of sustainability disclosure. *International Journal of Emerging Markets*, 18(10), 3935-3953. <https://doi.org/10.1108/ij OEM-07-2020-0753>
- Garrouch, H., Hamdi, B., Mejri, T., & Sbai, H. (2023). *Corporate Social Responsibility and firm financial performance: the mediating role of political connection* (No. hal-04281418).
- Heitz, A., Wang, Y., & Wang, Z. (2023). Corporate political connections and favorable environmental regulatory enforcement. *Management Science*, 69(12), 7838-7859. <https://doi.org/10.1287/mnsc.2020.3931>
- Hillman, A. J., & Hitt, M. A. (1999). Corporate political strategy formulation: A model of approach, participation, and strategy decisions. *Acad. of Manag. Rev.* 24 (4), 825-842. <https://doi.org/10.5465/amr.1999.2553256>
- Hillman, A. J., Keim, G. D., & Schuler, D. 2004. <https://doi.org/10.22059/acctgrev.2018.252255.1007834>
- برادران حسن زاده، رسول، ابیضی، عیسی، و نامور، رامین. (۱۳۹۸). تاثیر ارتباطات سیاسی بر مسئولیت پذیری اجتماعی شرکت با تاکید بر رقابت بازار محصول. *پژوهش های تجربی حسابداری*، ۳۳(۹)، ۳۰۱-۳۲۵. <https://doi.org/10.22051/jera.2018.19587.1980>
- جامعی، رضا، عزیزی، بنیامین، و کرمی، رعنا. (۱۳۹۸). بررسی تاثیر چرخه عمر بر مسئولیت پذیری اجتماعی شرکت‌ها با توجه بر نقش تعدیگر منابع و قابلیت های مالی سازمانی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. *حسابداری ارزشی و رفتاری*، ۷(۴)، ۲۴۱-۲۶۹. <http://dx.doi.org/10.29252/aapc.4.7.241>
- جنت مکان، حسین، حمیدیان، محسن، و حاجیها، زهره. (۱۴۰۰). تاثیر ارتباط سیاسی شرکت‌ها بر شاخص های عملکرد مدیریت مبتنی بر ارزش و کارایی عملیاتی. *پژوهش های تجربی حسابداری*، ۴۱(۱)، ۴۷-۷۸. <https://doi.org/10.22051/jera.2020.28428.2556>
- صادقی، حامد و دریائی، عباسعلی. (۱۴۰۰). اثر سوگیری رفتاری سرمایه‌گذاران بر بازده عرضه اولیه عمومی: نقش تعدیگر کیفیت حسابداری و رشد شرکت. *چشم انداز مدیریت مالی*، ۱۱(۳۵)، ۳۹-۶۵. <https://doi.org/10.52547/jfmp.11.35.39>
- صنوبر، ناصر، خلیلی، مجید، و ثقفیان، حامد. (۱۳۸۹). بررسی رابطه بین مسوولیت پذیری اجتماعی با عملکرد مالی شرکت‌ها. *کاوش‌های مدیریت بازرگانی*، ۲(۴)، ۲۸-۵۲. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.2645386.1389.2.4.2.5>
- فرجی، امید، جنتی دریاکناری، فاطمه، منصور، کفسان، و یونسی مطیع، فاطمه. (۱۳۹۹). مسئولیت پذیری اجتماعی و ارزش شرکت: نقش تعدیگر مدیریت سود. *مدیریت سرمایه اجتماعی*، ۷(۱)، ۲۵-۵۸. <https://doi.org/10.22059/jscm.2019.276161.1792>
- محمدزاده سالطه، حیدر. (۱۳۹۵). تاثیر فرصت‌های سرمایه‌گذاری، رشد شرکت و بهره‌وری سرمایه بر عملکرد شرکت در بازار ایران. *مدیریت بهره‌وری*، ۳۶(۱)، ۱۴۱-۱۶۲. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.27169979.1395.10.1.7.7>
- Arantes, V. A., Dicko, S., & Soares, R. O. (2024). Firms' political connections and performance in Brazil and Canada: an analysis of the effect of country institutional factors. *Journal of Management and Governance*, 28(1), 63-112. <https://doi.org/10.1007/s10997-022-09666-1>
- Arli, D. & Tjiptono, F. (2014). Does corporate social responsibility matter to consumers in

- <https://doi.org/10.1108/JAOC-08-2021-0109>
- Tee, C.M., Gul, F.A., Foo, Y.B. & Teh, C.G. (2017), Institutional monitoring, political connections and audit fees: evidence from Malaysian firms, *International Journal of Auditing*, Vol. 21 No. 2, pp. 164-176. <https://doi.org/10.1111/ijau.12086>
- Waluyo, W. (2017). Firm size, firm age, and firm growth on corporate social responsibility in Indonesia: The case of real estate companies. *European Research Studies Journal*, 0(4A), pages 360-369. <https://ersj.eu/journal/840>
- Xu, S., & Liu, D. (2020). Political connections and corporate social responsibility: Political incentives in China. *Business Ethics: A European Review*, 29(4), 664-693. <https://doi.org/10.1111/beer.12308>
- Yassin, Y., & Beckmann, M. (2024). CSR and employee outcomes: A systematic literature review. *Management Review Quarterly*, 1-47. <https://doi.org/10.1007/s11301-023-00389-7>
- Corporate political activity: A review and research agenda. *J. of Manag.* 30 (6), 837–857. <https://doi.org/10.1016/j.jm.2004.06.003>
- Jamali, D., & Mirshak, R. (2007). Corporate social responsibility (CSR): Theory and practice in a developing country context. *Journal of business ethics*, 72, 243-262. <https://doi.org/10.1007/s10551-006-9168-4>
- Khan, A., Afeef, M., Ilyas, M., & Jan, S. (2024). Does CSR committee drive the association between corporate social responsibility and firm performance? International evidence. *Managerial Finance*, 50(1), 50-74. <https://doi.org/10.1108/MF-10-2022-0508>
- Lin, W. L., Ho, J. A., & Sambasivan, M. (2018). Impact of corporate political activity on the relationship between corporate social responsibility and financial performance: a dynamic panel data approach. *Sustainability*, 11(1), 60. <https://doi.org/10.3390/su11010060>
- Margolis, J. D., & Walsh, J. P. (2003). Misery loves companies: Rethinking social initiatives by business. *Administrative science quarterly*, 48(2), 268-305. <https://doi.org/10.2307/3556659>
- Martinez-Conesa, I., Soto-Acosta, P., & Palacios-Manzano, M. (2017). Corporate social responsibility and its effect on innovation and firm performance: An empirical research in SMEs. *Journal of cleaner production*, 142, 2374-2383. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2016.11.038>
- Orlitzky, M., Schmidt, F. L., & Rynes, S. L. (2003). Corporate social and financial performance: A meta-analysis. *Organization studies*, 24(3), 403-441. <https://doi.org/10.1177/0170840603024003910>
- Piotroski, J. D., Wong, T. J., & Zhang, T. (2015). Political incentives to suppress negative information: Evidence from Chinese listed firms. *Journal of Accounting Research*, 53 (2), 405–459. <https://doi.org/10.1111/1475-679X.12071>
- Richter, B. K., Samphantharak, K., & Timmons, J. F. (2009). Lobbying and taxes. *American Journal of Political Science*, 53 (4), 893–909. <https://doi.org/10.1111/j.1540-5907.2009.00407.x>
- Saeed, A., Belghitar, Y., & Clark, E. (2015). Political connections and leverage: Firm-level evidence from Pakistan. *Managerial and Decision Economics*, 36(6), 364-383. <https://doi.org/10.1002/mde.2674>
- Selin, M., Joni, J., & Ahmed, K. (2023). Political affiliation types and corporate social responsibility (CSR) commitment: Evidence from Indonesia. *Journal of Accounting & Organizational Change*, 19(1), 24-39.